

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2021/22:8

Onsdagen den 20 oktober

§ 1 Transport-, telekommunikations- och energifrågor

Statssekreterare Sebastian de Toro

Information och samråd inför extrainsatt möte i Europeiska unionens råd för transport, telekommunikation och energi den 26 oktober 2021

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Då påbörjar vi dagens sammanträde i EU-nämnden. Vi har *en* föredragning.

Vi hälsar statssekreterare Sebastian de Toro med medarbetare hjärtligt välkomna hit.

Anf. 2 Statssekreterare SEBASTIAN DE TORO:

Efter gårdagens möte i näringsutskottet skulle jag vilja börja med ett förtydligande. Regeringen anser att alla kostnadseffektiva fossilfria lösningar, inklusive bioenergi och kärnkraft, som bidrar till EU:s klimatmål och minskar beroendet av fossila bränslen behövs. Jag hoppas att det här besvarar frågorna från utskottet i går.

Så till de ordinarie punkterna för dagens möte.

Ett extrainsatt energiministermöte äger rum den 26 oktober med anledning av de höga energipriserna runt om i Europa. Vid ministermötet väntas rådet diskutera möjliga åtgärder såväl på nationell nivå som på EU-nivå.

Kommissionen har presenterat en verktygslåda med förslag till åtgärder för att mildra effekten av de höga energipriserna på såväl kort som medellång sikt. Förslagen omfattar åtgärder som ryms inom ramen för det befintliga EU-regelverket eller inom kommande lagstiftningsförslag som revidering av EU:s gasmarknadslagstiftning.

Regeringen välkomnar att kommissionen har presenterat en verktygslåda med möjliga åtgärder inom ramen för befintligt regelverk. Regeringen anser att åtgärder för att bemöta de höga energipriserna inte får riskera att snedvrider energimarknaden eller utsläppshandelns funktion.

Regeringen ser inte heller något behov av ytterligare budgetära mekanismer eftersom omfattande EU-medel redan finns avsatta till klimatomställningen via EU-budgeten och återhämtningsinstrumentet.

Regeringen anser också att omställningen till fossilfria energislag behöver påskyndas för att uppnå ambitiösa klimatmål och minska EU:s beroende av fossila bränslen.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

För sakens skull ska jag nämna vad det är vi diskuterar. Det är dagordningspunkt 2, Effekterna av stigande energipriser och möjliga åtgärder på nationell nivå och EU-nivå. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 4 LARS HJÄLMERED (M):

Herr ordförande! Jag skulle för Moderaternas del vilja lyfta fram tre punkter i dag. Om de två första vill jag bara säga att vi delar regeringens uppfattning och egentligen bara vill ge ett starkare stöd.

Den första punkten handlar om att energipolitiken ska vara nationell. Det är ett viktigt svenskt intresse som jag hoppas att regeringen framför på ett tydligt sätt. Ett av de tydligaste exemplen är som alla vet detta med den svenska skogen och bioenergin, som statssekreteraren nämner. Där vet vi att det finns flera initiativ som i någon mening beskär svenskt beslutsfattande, plus att det sakligt sett är dåligt och för skogen i fel riktning för både svensk och europeisk industri. Jag hoppas att man fortsätter dra den frågan, som det brukar vara bred enighet kring.

Den andra punkten är att socialpolitik är viktig men inte på unionsnivå. Där upplever jag att det finns samsyn. Det kom delvis fram i den toolbox som man lyfte fram. Då bör man trycka på att det kan vara öppet men att det bör vara upp till respektive medlemsland och att man som statssekreteraren sa inte bör använda nya budgetmedel och liknande.

På den tredje punkten landar vi i att vi tycker att man ska ha ett tillägg. Man har i denna toolbox förslag på åtgärder på både kort och lång sikt. Vi ser med glädje på att regeringen i sin föreslagna standpunkt pratar om detta med fossilfria energislag. Det tycker vi är klokt.

Däremot tycker vi att detta är ett tillfälle för nämnden att ge ett mandat till regeringen att ta till orda i den pågående diskussionen och föra fram den svenska uppfattningen att svensk och europeisk kärnkraft ska klassas som hållbar. Vi tycker att det finns en relevans, givet att toolboxen eller verktygslådan lyfter fram en serie av olika initiativ på det energipolitiska området.

Kärnkraften står som vi vet för cirka 30 procent av den svenska elproduktionen. Det är ett viktigt energislag i flera andra europeiska länder, plus att det finns en strid mellan olika europeiska länder i synen på detta. Vi menar att det har avgörande betydelse för de aktuella diskussionerna om energipris såväl som för diskussionen om klimat och konkurrenskraft.

Moderaternas förslag är alltså att man ska göra ett tillägg med den här inriktningen.

Anf. 5 JENS HOLM (V):

Först skulle jag vilja ställa en fråga till statssekreteraren gällande den precisering som han läste upp om biobränsle och kärnkraft. Är det som lästes upp en del av den svenska positionen inför de här diskussionerna?

I så fall vill vi från Vänsterpartiet anmäla avvikande standpunkt mot det. Vi tycker inte att det finns något skäl att lyfta upp vare sig kärnkraft eller biobränsle. Vad gäller biobränsle vet vi ju att skogen är en begränsad resurs som ska räcka till mycket och att vi har stora problem med att den biologiska mångfalden i svenska skogar utarmas. Vi tycker alltså inte att det är någon bra idé att ta upp det på det sätt som föreslogs här.

Sedan har jag en till fråga till statssekreteraren. Vi är ju en del av EU:s energiunion. Det innebär att medlemsstaterna ska hjälpa till att förse varandra med förnybar energi, och det är i grunden en god idé. Men ju mer integrerade elmarknaderna blir, desto större problem får vi med till exempel höjda elpriser som i princip är importerade från kontinenten eftersom de är mycket högre på kontinenten. Ju mer integrerade marknaderna är, desto mer kommer vi att påverkas av det.

Min fråga är vad den svenska regeringens linje i den här frågan egentligen är. Vad är viktigast – ska vi fortsätta försörja EU med förnybar energi, eller ska vi försörja oss själva? Och har vi över huvud taget några möjligheter att se till att vi inte importerar för mycket av de här höjda elpriserna? När jag säger importera menar jag inte att vi importerar el utan att de höjda elpriserna ”svämmas över” på Sverige. Vad kan vi egentligen göra för att värja oss mot de här elprishöjningarna?

Anf. 6 MARIA NILSSON (L):

Ordförande! Vi instämmer i delar av förslaget till Sveriges ståndpunkt. Vi vill understryka det som regeringen säger om att detta inte får snedvrider energimarknaden. Vi tycker att det är bra att regeringen håller den linjen.

Det var också ett bra förtydligande som fördes fram här. Trots det sällar vi oss till Moderaterna om deras föreslagna tillägg att lyfta fram som den svenska uppfattningen att svensk och europeisk kärnkraft ska klassas som hållbar i taxonomin.

Förutom det skulle jag vilja ställa en fråga till statssekreteraren. Det här handlar naturligtvis om elpriser, men det finns också en säkerhetspolitisk aspekt. Det handlar om att en fjärdedel av Europas primärenergi täcks av naturgas och att 43 procent av den importeras från Ryssland. Vi befinner oss där vi gör delvis därför att Ryssland inte släpper på ur sina kranar. Om den säkerhetspolitiska aspekten kommer upp under det här mötet, hur kommer regeringen att svara på det?

Vi är som tidigare sagt väldigt kritiska till Nord Stream 2. Det har varit uppe många gånger; vi ska inte gå in på det. Men jag skulle vilja höra hur statssekreteraren kommer att resonera kring det här.

Anf. 7 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD):

Ordförande! Tack, statssekreteraren, för föredragningen!

Det är bra att det nämns att alla fossilfria energislag behövs. Vi är också glada över att statssekreteraren nämner detta med nationell kompetens. Det är jätteviktigt, inte minst i förhållande till skogen och särskilt i förhållande till detta med biobränsle. Det är ju så att skogen gör absolut mest klimatnytta när den brukas, och därför är detta med biobränsle oerhört viktigt.

Även vi ställer oss bakom den linje som Lars Hjälmered från Moderaterna nämnde här tidigare, nämligen att svensk och europeisk kärnkraft ska klassas som hållbar i taxonomin. Det är oerhört viktigt att vi får det tillägget så att det blir så tydligt som möjligt.

Anf. 8 MARTIN KINNUNEN (SD):

Ordförande! Det här har vi diskuterat ganska nyligen i nämnden. Sverigedemokraterna har samma åsikt som då. Vi skulle därmed även vilja

ha in en skrivning om planerbar fossilfri elproduktion såsom kärnkraft i ståndpunkten.

När vi tittar på kommissionens toolbox tycker vi att det är ganska uppenbart att den är naiv. Man tycks inte riktigt förstå hur marknaden fungerar, utan man slänger sig med argument som more renewables, lower prices och hänvisar till Sverige 2008–2015.

Vi vet alla vad som hände då. Det var ju snarare så att man under de åren höll på att slå ut den planerbara kraften, vilket hade lett till högre priser, så det är ju inte riktigt receptet här.

Avsaknaden av skrivningar om planerbar produktion är problematisk. Länderna ska givetvis bestämma själva över sin energimix, men i det här fallet får Sverige betala för att Tyskland har stängt ned sin kärnkraft och därmed blivit beroende av väldigt mycket gas. Hela världen ropar efter gas och kol i dag, så priserna stiger enormt i hela världen. Det är det som händer.

Man måste därmed kunna trycka på behovet av planerbar och fossilfri elproduktion. Ska vi komma dit är tillägget att kärnkraften ska klassas som hållbar i taxonomin som Lars Hjälmered föreslog väldigt viktigt, så vi ställer oss bakom det tillägget. Men den avvikande mening som vi hade på föregående möte ligger fast även här. Jag ser inget motsatsförhållande mellan de två ståndpunkterna.

Anf. 9 ANNIKA QARLSSON (C):

Ordförande! Tack så mycket, statssekreteraren, för föredragningen!

Det här är ju ett möte som vi egentligen skulle ha haft på fredag. Än så länge finns inte så mycket på bordet, men så blir det i och med att vi inte är på plats här på fredag.

Det som är intressant när man funderar på det här med effekten av stigande energipriser är att det blir lite konstigt när diskussionen handlar om vad som ska ske om 20 eller 30 år. Det allra viktigaste är ju att fundera på hur vi kan använda den energi vi har i dag betydligt effektivare. Varje icke använd kilowatt finns ju tillgänglig för någon annan, så energieffektivisering tror jag är något oerhört viktigt. Det är dessutom överlägset snabbast att få till.

När det gäller hur man väljer att hantera detta i respektive land där man ser att det finns personer som får bekymmer med att klara sin ekonomi är det, precis som Lars Hjälmered sa, oerhört viktigt att man fortsätter trycka på att det ska finnas möjlighet för varje enskilt land att hantera det på sitt sätt.

Men sedan kommer det upp att man ska anföra att kärnkraft ska klassas som hållbar. Att kärnkraften i dag är en viktig del för att faktiskt klara av det hela finns det ingen som försöker dölja eller inte låtsas om. Men att vi ska gå över från det till att säga att det är en hållbar investering framöver och att den ska in i taxonomin, det håller Centerpartiet inte med om. Vi tycker att det till och med vore bekymmersamt om det kom in.

Jag hör ju att det finns ett flertal partier som har majoritet här i EU-nämnden som trycker på för detta. Blir det så, då anmäler jag en avvikande ståndpunkt i den delen.

Anf. 10 AMANDA PALMSTIERNA (MP):

Ordförande! Jag vill också plocka upp den här diskussionen.

Att energifrågan är nationell kompetens har vi enats om många gånger här i nämnden, och det tycker Miljöpartiet är klokt. Att alla fossilfria energislag finns med har vi också lyft fram tidigare. Men att kärnkraften skulle klassas som hållbar i taxonomin är verkligen att gå ett steg längre, så det är inget som Miljöpartiet kan ställa sig bakom.

Anf. 11 ORDFÖRANDEN:

Jag har en faktafråga till statssekreteraren. Är det så att klassning av de olika energislagen kommer att diskuteras på det kommande rådsmötet?

Anf. 12 Statssekreterare SEBASTIAN DE TORO:

Det har kommit ett huvudförslag till förändrad standpunkt från Moderaterna, som har fått stöd av ledamöterna från Kristdemokraterna, Sverigedemokraterna och Liberalerna, som jag har uppfattat det. Det handlar om att diskutera huruvida vi ska klassa kärnkraften som hållbar i taxonomin. Precis som nämndens ordförande säger är detta inte en fråga som kommer att diskuteras på det här mötet. Frågor som rör taxonomin är finansmarknadsministrarnas och måste passera finansutskottet. Om ni har uppfattningar om detta borde det alltså gå den vägen.

Sedan fanns det ytterligare några frågor. Jag noterade att Moderaterna i övrigt ställde sig bakom regeringens standpunkter.

Det kom en fråga från Vänsterpartiet om elmarknadens funktionssätt. Detta är en komplicerad fråga. Det finns för- och nackdelar med en integrerad elmarknad. Å ena sidan innebär det att man på hela den europeiska kontinenten kan ha ett mer effektivt utnyttjande när det gäller var resurser produceras. Dessutom kan svensk fossilfri elproduktion bidra till att trycka undan fossilproduktion i andra länder, och det är positivt. Sedan finns det givetvis aspekter kopplade till prisbilden, som för tillfället är negativa. Men att vi rakt upp och ned skulle inskränka de möjligheter vi i dag har till export och import är inget vi planerar.

Jag är lite osäker när det gäller Sverigedemokraterna. Ni lyfte upp ytterligare en avvikande mening utöver den som ni fyra partier pratade om. Den uppfattade inte jag, och jag vet inte heller om det var meningen att jag skulle svara på den.

Detta var en sammanfattning av diskussionen eftersom det mesta rörde taxonomin, rent konkret.

Vi bejakar givetvis energieffektivisering.

För att Europa ska få en bättre säkerhetspolitisk situation kopplat till energiförsörjningen måste Europa öka den inhemska produktionen. Det är därför vi bejakar en ökad fossilfri produktion i hela Europa. Det kommer långsiktigt att hjälpa Europa att få en mycket större styrka i det geopolitiska spel som eventuellt utspelas på energiområdet.

Anf. 13 ORDFÖRANDEN:

Jag vill uppmärksamma EU-nämndens ledamöter på att detta har beretts i finansutskottet under taxonomiavsnittet. Då blev standpunkten så här: Den svenska regeringen ska agera aktivt tillsammans med andra medlemsländer i EU för att tydligt värna kärnkraftens villkor och framtid inom ramen för taxonomin.

Detta överlades den 12 oktober. Synpunkten avseende taxonomin är alltså redan framförd till finansutskottet och på utskottets sammanträde.

Jag är nog benägen att hålla med statssekreteraren. Om själva hållbarhetskriteriet inte kommer att diskuteras är jag nog beredd att inte ta upp det i dag på EU-nämndens sammanträde. Även om detta i allt väsentligt tangerar ämnesområdet har statssekreteraren nu vid ett tillfälle nämnt att hållbarhetskriterier inte kommer att diskuteras. Då sitter vi lite i ett dilemma. Vi är återigen i gränslandet för det som vi tidigare kallade för bokstavsmandat. I ett sådant läge har ordföranden rätt att avslå ett sådant här yrkande.

Antingen ajournerar vi mötet en liten stund och diskuterar ärendet eller så kommer jag inte att lyfta upp detta som ett yrkande från nämndens ledamöter.

Anf. 14 LARS HJÄLMERED (M):

För vår del vidhåller vi att vi tycker att man ska framföra detta. Man kan, som ordföranden, bokstavlsläsa det – det vill säga att man ska ta en diskussion i detalj om taxonomins kriterier. Det är inte detta vi efterfrågar. Vi efterfrågar att man ska framföra principuppfattningen att kärnkraften ska klassas som hållbar.

Vi kan notera att det i denna verktygslåda också finns skattepolitiska förslag. Vad jag vet är det finans- eller skatteministrar som har detta. Man kan säga att det inte heller är relevant att ta upp i detalj.

Men jag tycker ändå att regeringen ska trycka på att skatteinstrumentet ska vara nationellt. När det gäller energipolitiken i övrigt ser jag inte att det är konstigt att man i en bred diskussion om en energikris och en kris i fråga om prissituationen i Europa diskuterar vad de olika medlemsländerna tycker är relevanta delar. Allt det som i övrigt lyfts fram – fossilfriheten, den svenska bioenergin, socialpolitiken på nationell nivå – är relevanta frågor.

Att när vi ser framåt framföra principuppfattningen att man ska klassa kärnkraften som hållbar är inte att överträda eller lyfta upp något som annars diskuteras mellan finansministrar, utan det är en relevant ståndpunkt att lyfta på ett TTE-möte om energi. Jag ser inga problem med att vi tar med det i ståndpunkten.

Anf. 15 MARTIN KINNUNEN (SD):

Sverigedemokraterna står också fast vid behovet av justering av den svenska ståndpunkten i enlighet med det förslag som är kopplat till taxonomin. Jag ber om ursäkt, men jag tycker egentligen att synpunkten framstår som taktisk.

Det här mötet handlar om pris, bland annat på elektricitet. Det är föranlett av den energikris vi befinner oss i. Ska man lösa dessa problem är kärnkraft ett viktigt verktyg, och det är därmed relevant även för denna diskussion. Det är inte fiske eller något sådant vi vill lyfta in här, utan det är väldigt relevant för ämnet för diskussionen på rådsmötet.

Man kan inte separera hållbarhetsfrågan vad gäller kärnkraft och möjligheten att finansiera den från diskussionen om energikrisen. Det går inte; de sitter ju ihop. Vi måste få till stånd mer kärnkraft för att kunna undvika sådana här kriser framöver. Det är uppenbart att detta hör till diskussionen och inte enbart borde få framföras i en annan rådskonstellation.

Anf. 16 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD):

Ordförande! Vi får ganska ofta när vi är här från miljö- och jordbruksutskottet höra att det är fel tidpunkt. Oavsett vad det handlar om är det alltid fel tidpunkt att ta upp saker. Det är ganska svårt för oss som inte sitter på riktigt samma information att veta när det är rätt tidpunkt och när det egentligen ska in för att inte chansen ska gå oss förbi och något som vi egentligen inte vill gå igenom.

Jag är böjd att hålla med både Moderaterna och Sverigedemokraterna om att det här ändå är en viktig del av detta. Även vi vill hävda att den mening som Lars Hjälmered nämnde i sitt första inlägg ska in i ståndpunkten, oavsett vad ordföranden nu menar.

Anf. 17 MARIA NILSSON (L):

Ordförande! Liberalerna ställer sig också bakom den argumentationslinje som Lars Hjälmered framförde här.

Anf. 18 Statssekreterare SEBASTIAN DE TORO:

Som jag inledde med att säga anser regeringen att alla kostnadseffektiva fossilfria lösningar, inklusive bioenergi och kärnkraft, som bidrar till EU:s klimatmål och minskar beroendet av fossila bränslen behövs. Däremot kommer vi inte att diskutera hållbarhet eller taxonomin på energiministermötet, och därför bör den punkten inte finnas med.

Anf. 19 ORDFÖRANDEN:

Jag tror faktiskt inte att vi kommer längre. Det kommer att innebära att jag först och främst konstaterar att det redan sedan tidigare finns en avvikande ståndpunkt från Sverigedemokraterna, som har framförts, och en avvikande ståndpunkt även från Vänsterpartiet.

Jag kommer att avslå yrkandet från Lars Hjälmered med hänvisning till att statssekreteraren vid två tillfällen har informerat nämnden om att taxonomin och hållbarhetskriterier inte kommer att tas upp på kommande rådsmöte.

Anf. 20 LARS HJÄLMERED (M):

Vi vill naturligtvis ha någon form av protokollsanteckning eller reservation som visar att vi inte delar denna uppfattning. Jag tycker att det är både praktiskt och principiellt fel.

Anf. 21 ORDFÖRANDEN:

Kanslichefen informerar mig om att det yrkande som Lars Hjälmered med flera har framfört kommer att synas i de stenografiska uppteckningarna. Vi har ju inte reservationer i EU-nämnden, utan det yrkande som ni har framfört kommer att noteras i de stenografiska uppteckningarna.

Anf. 22 LARS HJÄLMERED (M):

Jag vill bara fråga – det är rätt länge sedan jag satt här som ni andra, som är experter på EU-nämndens arbete. En sak är att det skrivs protokoll med stenografiska uppteckningar så att man i efterhand kan se olika partiers ståndpunkter. Men detta är ju en ren formfråga, där ordföranden

avvisar ett yrkande. Har detta hänt tidigare, och hur har man hanterat det då?

Jag tycker inte att det är orimligt. Man kan ju nöja sig med att det kommer med i protokollet eller att det blir det som justeras senare, men vi vill nog vara noga med att vi inte delar uppfattningen utan tycker att man skulle ha lyft upp detta, utöver den rent sakliga uppfattningen. Jag hoppas att det kommer fram tydligt.

Anf. 23 ORDFÖRANDEN:

Det kommer fram tydligt i protokollet.

Anf. 24 MARTIN KINNUNEN (SD):

Jag undrar också just det. EU-nämndens ordförande kan alltså när som helst anse och självständigt fatta beslut om att EU-nämndens majoritets åsikt inte kan föras in i ståndpunkten, och vi har ingen möjlighet att på något sätt pröva om det var en korrekt bedömning. I så fall måste man byta ordförande för nämnden. Har jag uppfattat detta korrekt? Nämndens ordförande kan alltså själv enväldigt tolka huruvida uppfattningen hos majoriteten i EU-nämnden är acceptabel att föra in i den svenska ståndpunkten eller inte, och det är omöjligt för oss att få något slags överprövning av detta.

Anf. 25 ORDFÖRANDEN:

Vi sitter faktiskt i ett unikt läge just nu. Detta har aldrig förekommit tidigare. Bokstavsmandat har påförts regeringen vid tidigare tillfällen. Någon kanske kommer ihåg ett tillfälle förra sommaren när utrikesministern flera gånger informerade om att sanktioner mot Kina inte skulle diskuteras vid ett kommande rådsmöte avseende Hongkong. Då framförde EU-nämndens majoritet ändå att den skulle tas upp det vid det aktuella rådsmötet, vilket ledde till att den frågan därefter aldrig har diskuterats, trots att utrikesministern tydligt sa att man ville ha med den under informella samtal.

Nu är vi i ett sådant läge igen. Vi har aldrig prövat detta. Du gör en korrekt analys, Martin. Vi vet inte riktigt vad detta kan leda till i det här sammanhanget och hur vi kommer vidare.

Jag föreslår att vi ajournerar mötet, helt enkelt. Jag är naturligtvis beredd att ta en diskussion om detta, men vi har ett läge där det är väldigt tydligt att statssekreteraren vid två tillfällen har informerat nämnden om att detta inte kommer att diskuteras vid rådsmötet. Det står uttryckligen i den parlamentariska kommitténs betänkande att regeringen inte ska bindas vid positioner som inte tas upp vid det aktuella rådsmötet. Det är där vi sitter just nu. Men jag är redo att ta en ajournering kring denna frågeställning.

Anf. 26 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD):

Ordförande! Jag funderar på om kanslichefen eller någon annan i personalen före en ajournering har möjlighet att ta fram den ståndpunkt från den 12 oktober som ni hänvisar till.

Anf. 28 Kanslichef JOHANNA MÖLLERBERG NORDFORS:

Jag kan läsa upp den. Vi kan också skriva ut den om vi ajournerar. Jag var inte med vid överläggningen i finansutskottet, men det finns ledamöter från finansutskottet här som säkert kan redogöra för det.

Överläggningen gällde taxonomin. Jag kan läsa upp från protokollet: Utskottet överlade med statssekreterare Ulf Holm om regeringens agerande i fråga om kärnkraft i EU:s taxonomi. Underlaget utgjordes av Regeringskansliets överläggningspromemoria – den har vi alltså inte här nu. Statssekreteraren redogjorde för regeringens ståndpunkt i enlighet med promemorian. Den svenska ståndpunkten om kärnkraft inom ramen för EU:s taxonomi är att alla fossilfria energislag, inklusive kärnkraft, spelar viktiga roller för att nå uppställda mål på klimatområdet. Ståndpunkten fastställdes av finansutskottet den 15 december 2020.

Kommissionen har ännu inte lämnat något förslag om hur man avser att hantera kärnkraft i taxonomin. När det finns ett förslag från kommissionen att ta ställning till kommer regeringen att agera utifrån tidigare fastställd ståndpunkt.

Under mötet anmälde M-ledamöterna med stöd av SD-, L-, och KD-ledamöterna en avvikande ståndpunkt med innebörden att följande text skulle läggas till den svenska ståndpunkten: Den svenska regeringen ska agera aktivt tillsammans med andra medlemsländer i EU för att tydligt värna kärnkraftens villkor och framtid inom ramen för taxonomin.

Ordföranden konstaterade att det fanns stöd för det föreslagna tillägget. Avvikande ståndpunkter anmälades av S-, V-, C- och MP-ledamöterna.

Anf. 29 MARTIN KINNUNEN (SD):

Just det som ordföranden hänvisar till styr hans befogenhet i det här fallet; varifrån kom det? Jag uppfattade inte riktigt det. Var det från riksdagsordningen, eller var det något annat sammanhang?

Anf. 30 ORDFÖRANDEN:

Nej, det fanns en parlamentarisk kommitté som arbetade under ledning av dåvarande vice talmannen Tobias Billström. Johanna Möllerberg Nordfors har bättre koll på namnet.

Anf. 31 Kanslichef JOHANNA MÖLLERBERG NORDFORS:

Det var den stora parlamentariska kommitté som såg över rutinerna för EU-arbetet i riksdagen. Ett avsnitt handlade om just bokstavsmandat och hanteringen av dessa. Jag vet att jag skickade detta till ledamöterna i nämnden i våras. Då hade vi det uppe på ett sammanträde. Jag brukar säga att det är en gråzon. Det är inte svart eller vitt.

Jag kan läsa upp det som utredningen skrev. Det står på sidan 145 i betänkandet som heter 2017/18:URF1 om bokstavsmandat och samråd under pågående EU-möten: ”Den fjärde och sista fråga som kommittén har valt att kommentera gäller vad som kan kallas för bokstavsmandat, dvs. när EU-nämnden gör mer eller mindre ordagranna tillägg i den svenska ståndpunkten med avsikt att Sveriges företrädare vid rådsmöten ska begära

ordet för att framföra dessa. Utgångspunkten här är att det måste finnas en medvetenhet från riksdagens sida om att det är olämpligt att på förhand binda regeringen med fastställda förhandlingsdirektiv och om att regeringen måste ha ett förhandlingsutrymme på rådsmötena. Enligt praxis förväntas regeringen agera i enlighet med givna mandat och fullfölja dem fullt ut. Samtidigt kan regeringen avvika från ett givet mandat, men bara om det finns mycket goda skäl för en bedömning att det är vad som krävs för att bäst tillgodose svenska intressen. Det har framhållits att regeringen vid en sådan bedömning har möjlighet att söka förnyad kontakt med EU-nämnden för att få mandatet justerat. Om regeringen avviker från ett givet mandat ska den tydligt redovisa skälen för det men det är förbehållet riksdagen att avgöra om skälen varit mycket goda.

I anslutning till detta vill kommittén framhålla att det inte är lämpligt att EU-nämnden ger ett s.k. bokstavsmandat mot regeringens uttryckliga rekommendation, särskilt om mandatet tar upp frågor vid sidan av det som berörs i rådets behandling. Enligt kommittén bör det i ett sådant fall kunna anses finnas mycket goda skäl för en bedömning att svenska intressen bäst företräds genom att regeringen avviker från mandatet, i synnerhet om Sverige annars som enda part skulle begära ordet vid frågans behandling vid rådsmötet. Kommittén vill i detta sammanhang betona att det är ett gemensamt ansvar för regeringen och EU-nämnden att resonera sig fram till mandat som är ändamålsenliga för syftet att de svenska ståndpunkterna ska få genomslag.”

Anf. 32 ORDFÖRANDEN:

Ja, det är som ni förstår inte helt enkelt. Samtidigt sitter jag som ordförande också i en intressant situation när det gäller hur vi ska hantera den här frågeställningen, vilket ni säkerligen också förstår.

Det är ändå ganska uppenbart vad den parlamentariska kommittén kom fram till, alltså om sådant som inte ska diskuteras vid kommande rådsmöte. Men det här blir en bra process och formdiskussion.

Anf. 33 CHARLOTTE QUENSEL (SD):

Herr ordförande! För dem som inte vet vill jag bara säga att jag sitter i finansutskottet. Jag satt där också i december förra året då finansutskottet beslutade att kärnkraften skulle tas in i taxonomin.

Sedan har flera partier tyckt att regeringen har agerat oerhört passivt i den här frågan, medan vi ser andra länder som aktivt agerar i frågan. Därför kallade vi återigen regeringen till överläggning i finansutskottet.

Ett av kärnorden i det tillägg vi gjorde den 12 oktober är alltså ”aktivt”. Vi har efterfrågat att regeringen ska kliva fram och faktiskt göra något. Samtidigt säger regeringen: Vi väntar på kommissionen.

Det handlar om ordet ”aktivt”. Vi vill se att regeringen agerar. Därför anser vi att det är viktigt att regeringen tar chanserna och faktiskt gör någonting i frågan.

Anf. 34 MARTIN KINNUNEN (SD):

Vi har kommit bort från sakfrågan. Men jag lyssnade på det som lästes upp. Jag identifierade ingenting där om att nämndens ordförande hade rätt eller förväntades gå in och helt enkelt enväldigt bestämma vad nämnden får och inte får fatta beslut om.

Däremot tycker jag att det är bra skrivningar om hur nämnden och regeringen tillsammans ska arbeta enligt den här arbetsformen. Man ger rekommendationer och så vidare. Nu är jag inte någon jurist, men om jag ska tolka det borde utfallet rimligtvis bli att nämnden ger regeringen ett annat mandat. Sedan väljer regeringen kanske med stöd av den utredningen att strunta i det. Sedan prövas det i KU, och sedan kommer de fram till om regeringen gjorde rätt eller fel.

Fel metod för att lösa detta måste vara att nämndens ordförande här och nu ska fatta beslut om vad vi har rätt att fatta beslut om. Jag tycker inte att det är ett lämpligt agerande från nämndens ordförande och vill vädja till nämndens ordförande att respektera EU-nämndens vilja.

Anf. 35 LARS HJÄLMERED (M):

Lite kort före en eventuell ajournering vill jag säga att vår andemening med detta inte är ett bokstavsmandat i den mening utredningen tittade på, det vill säga att man så att säga ger regeringens företrädare i det närmaste ordagrant talmanus. Det är inte det vi efterfrågar.

Vi säger att kärnkraft som hållbart är en principiellt viktig svensk och europeisk uppfattning som vi tycker att man ska föra fram. Sedan menar vi att det är upp till statsrådet Ygeman att på ett möte nästa vecka välja form och tillfälle i en bredare diskussion när han lyfter fram de andra viktiga svenska intressena. Därmed menar vi att det inte är ett bokstavsmandat.

Formfrågan i övrigt kan dock finnas kvar, det vill säga att det är alldeles riktigt att man kanske inte har tänkt diskutera taxonomins detaljer på varken kärnkrafts- eller gasområdet eller när det gäller social taxonomi. Det är säkert helt riktigt; det betvivlar jag inte. Men jag utgår från att andra länder kommer att lyfta upp för dem viktiga frågor, vare sig det i detalj kan stå på agendan eller inte, om man upplever att diskussionen är kopplad till energipriser.

Anf. 36 ORDFÖRANDEN:

Jag vill läsa en mening till, som en kommentar till Martin Kinnunen: ”Det är en annan sak att EU-nämndens ordförande bör sammanfatta resultatet av samrådet på ett sådant sätt att det är tydligt vilket mandat regeringen har fått.”

Det här blir komplicerat av det skälet att det finns en majoritet som är för att vi ska införa kärnkraft i hållbarhetsperspektivet som ska ingå i taxonomin. Det finns också en utfästelse från regeringen där regeringen har markerat tydligt att det inte kommer att komma upp på rådsmötet. Det står också ”mot regeringens uttryckliga rekommendation, särskilt om mandatet tar upp frågor vid sidan av det som berörs i rådets behandling”.

Nu sitter vi i ett sådant läge att jag anser att det är viktigt att vi tar en ajournering. Det här är nämligen en principfråga.

Ajournering

EU-nämnden beslutade kl. 10.09 på förslag av ordföranden att ajournera samrådet.

Återupptaget samråd

Anf. 37 ORDFÖRANDEN:

Det är väl bra att vi testat lite olika former. Det är viktigt att vi kommer framåt i frågeställningen.

Vi fick ett förslag från Moderaterna. Jag konstaterar att den fråga som ni vill lyfta in är någonting som berör taxonomin. Hållbarhetskriterierna reflekteras och resoneras kring i taxonomin. Då kan man också utifrån den premissen konstatera att detta i det här fallet inte kommer upp på det kommande rådsmötet.

Vi har också diskuterat det här med bokstavsmandat. Det här är ett i formen tydligt bokstavsmandat, tycker jag, även om det faktiskt är så att detta ligger i samma ämnesområde. Det är kanske omöjligt att kringgå kärnkraft, bioenergi och annat när man diskuterar de frågor som ska komma upp på rådsmötet. Men man pratar inte om kriterierna, utan det som kommer att diskuteras är prisutvecklingen.

Vi sitter alltså i en väldigt konstig sits. Det är också så att ordföranden ska försöka sammanfatta vad regeringen och EU-nämnden har kommit fram till.

Anf. 38 Statssekreterare SEBASTIAN DE TORO:

Ni har redan hört vår principiella uppfattning i den här frågan. På ministerrådsmötet kommer inte taxonomin eller hållbarhet för kärnkraften att diskuteras, utan energipriser. Men jag har noterat vad majoriteten i nämnden har framfört. Vi kommer att ta med oss det i det fortsatta arbetet inför energiministtermötet nästa vecka.

Anf. 39 ORDFÖRANDEN:

Det har också, precis som Charlotte Quensel och några till framhållit, framförts synpunkter i finansutskottet avseende taxonomin. Det mandatet har regeringen redan bibringats. Den positionen ligger alltså redan hos regeringen. På det sättet hoppas jag att vi nu kunnat komma fram till en lösning som är någorlunda hanterbar utifrån rådande omständigheter.

Anf. 40 LARS HJÄLMERED (M):

Herr ordförande! Då vill jag fråga vad begreppet ”ta med” betyder. Vår mening är att man ska komplettera ståndpunkten. Om ”ta med” betyder att man ska komplettera ståndpunkten med det vi har framfört är vi nöjda. Men då väcks också en diskussion om bland annat det som Jens Holm lyfte fram förut och hans och Vänsterpartiets uppfattning. Ni får alltså gärna klara ut vad ”ta med” betyder i sammanhanget.

Anf. 41 Statssekreterare SEBASTIAN DE TORO:

Det medskick ni har gett till oss tar vi med oss i det fortsatta arbetet. Men som vi har varit inne på tidigare anser vi inte att vi ska bli bundna vid några bokstavsmandat.

Anf. 42 JENS HOLM (V):

Herr ordförande! Jag tycker att det här blir jättekonstigt. Vi har ju inte medskick i EU-nämnden. Men helt plötsligt finns det ändå ett medskick. Statusen på detta förstår jag ärligt talat inte. Det måste redas ut.

Anf. 43 ORDFÖRANDEN:

Medskick har vi inte. Det är helt rätt. Det vi kan göra är att ta med oss informationen och inspelet. Jag vet inte hur vi skulle formulera det på ett bra sätt.

Det får kallas för information. Vi tar med oss informationen i så fall.

Anf. 44 MARTIN KINNUNEN (SD):

Ordförande! Jag vill fråga konkret: Avser regeringen att följa EU-nämndens vilja till svenskt mandat, eller avser man att inte göra det?

Anf. 45 Statssekreterare SEBASTIAN DE TORO:

Nu hade vi precis en fråga om hur man ska förhålla sig till de synpunkter som framfördes här. Vi konstaterade precis att vi skulle ta med oss informationen. Det var ju det som framfördes i ordväxlingen mellan ordföranden och Jens Holm alldeles nyss. Vi har fått den här informationen. Vi tar med oss den i det fortsatta arbetet. Vi har hört vad ni har sagt och framfört.

Anf. 46 LARS HJÄLMERED (M):

Herr ordförande! Jag delar verkligen Jens Holms uppfattning. För mig är detta helrörigt just nu. För att vara rak tycker jag att det då är bättre att göra så här: Antingen får ordföranden säga att det är off topic och avfärda det hela, eller så är det on topic, och då får man rösta om det och ha tydliga avvikande meningar om man inte instämmer. Att bara säga att man tar med det och inte besvara Martin Kinnunens fråga om man ska framföra ståndpunkten blir ju jättekonstigt.

Vi står fast vid vår uppfattning – vi tycker att detta verkligen är en del av den relevanta diskussion man ska ha nästa vecka. Vi tycker att man ska lägga till den ståndpunkten och ge det tydliga mandatet.

Anf. 47 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD):

Ordförande! Jag instämmer helt i det som Lars Hjalmered sa. Det var just det jag hade tänkt säga. Det blir en ohållbar situation. Vi säger någonting, men vi vet inte vad det egentligen innebär att ta med sig informationen. Precis som Lars Hjalmered sa får ordföranden antingen bestämma sig för att vi tar upp det eller besluta att vi inte tar upp det, så att vi får en formellt riktig hantering. Det här blir någon sorts kvasihantering som jag känner mig väldigt otrygg med. Vad ska jag rapportera tillbaka till de mina? Vad innebär det här egentligen? Jag känner för min del att det inte håller. Sedan är jag inte jurist, statsvetare eller något sådant. Det är en enkel lärarhjärna från Värmland som tänker.

Anf. 48 ORDFÖRANDEN:

Lärarhjärnor brukar inte vara enkla. De ska vara precis som alla andras hjärnor.

Vi sitter i ett konstigt läge. Jag har velat driva det här vidare framåt i processen för att känna av. Jag konstaterar just nu att det finns två formella avvikande ståndpunkter framförda av Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet. Det finns även ett förslag till tillägg som har framförts av Lars Hjalmered och som också så att säga har bifallits av ett antal andra partier. Då finns det slutligen alltså ett mandat för den positionen och det tillägg som Lars Hjalmered har framfört.

Med detta sagt finns det stöd för regeringens här redovisade inriktning med det tillägg som framfördes av Lars Hjalmered. Sedan finns det utöver det en formell avvikande ståndpunkt från Sverigedemokraterna och en formell avvikande ståndpunkt från Vänsterpartiet. Det kommer att finnas en avvikande ståndpunkt från Miljöpartiet. Det kommer också att finnas en avvikande ståndpunkt från Socialdemokraterna och en avvikande ståndpunkt från Centerpartiet. Det är där vi kommer att landa nu.

Anf. 49 MARTIN KINNUNEN (SD):

Jag skulle bara vilja ha svar på frågan. Tänker man följa det här mandatet och ta upp detta på mötet, eller avser man inte att göra det? Kan vi få ett sådant svar från statssekreteraren?

Anf. 50 Statssekreterare SEBASTIAN DE TORO:

Ordföranden får givetvis sammanfatta diskussionen och guida oss i den fortsatta processen framåt. Men vi har de här samråden med EU-nämnden för att lyssna på vilka medskick och inspel EU-nämnden har i olika frågeställningar. Nu har vi fått ett sådant medskick. Vi tar med oss det i det fortsatta arbetet. Det är det besked jag har att ge till nämnden här i dag.

Anf. 51 ORDFÖRANDEN:

Oavsett vilket är det ändå så att jag kommer att sammanfatta i enlighet med det som jag alldeles nyss sa. Det finns ett tillägg som har framförts av Lars Hjalmered och som har bifallits av flera andra partier. Det finns ett antal avvikande ståndpunkter som jag har framfört – till det här tillägget, vill jag understryka. Jag vill också för protokollets skull markera att jag som ordförande anser att det här är ett bokstavsmandat som regeringen nu påförs inför det kommande rådsmötet. Med detta sagt finns det utöver tillägget stöd för regeringens här redovisade inriktning. Med tillägget finns det ett antal avvikande ståndpunkter som jag har framfört.

Vi tackar statssekreteraren med medarbetare för närvaron i dag vid dagens EU-nämndssammanträde och önskar er lycka till på rådsmötet.

Anf. 52 Statssekreterare SEBASTIAN DE TORO:

Tack så mycket!

Innehållsförteckning

§ 1 Transport-, telekommunikations- och energifrågor

2021/22:8

20 oktober

.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statssekreterare SEBASTIAN DE TORO	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 4 LARS HJÄLMERED (M).....	2
Anf. 5 JENS HOLM (V)	2
Anf. 6 MARIA NILSSON (L).....	3
Anf. 7 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD).....	3
Anf. 8 MARTIN KINNUNEN (SD)	3
Anf. 9 ANNIKA QARLSSON (C).....	4
Anf. 10 AMANDA PALMSTIERNA (MP)	4
Anf. 11 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 12 Statssekreterare SEBASTIAN DE TORO	5
Anf. 13 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 14 LARS HJÄLMERED (M).....	6
Anf. 15 MARTIN KINNUNEN (SD)	6
Anf. 16 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD).....	7
Anf. 17 MARIA NILSSON (L).....	7
Anf. 18 Statssekreterare SEBASTIAN DE TORO	7
Anf. 19 ORDFÖRANDEN.....	7
Anf. 20 LARS HJÄLMERED (M).....	7
Anf. 21 ORDFÖRANDEN.....	7
Anf. 22 LARS HJÄLMERED (M).....	7
Anf. 23 ORDFÖRANDEN.....	8
Anf. 24 MARTIN KINNUNEN (SD)	8
Anf. 25 ORDFÖRANDEN.....	8
Anf. 26 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD).....	8
Anf. 27 ORDFÖRANDEN.....	9
Anf. 28 Kanslichef JOHANNA MÖLLERBERG NORDFORS.....	9
Anf. 29 MARTIN KINNUNEN (SD)	9
Anf. 30 ORDFÖRANDEN.....	9
Anf. 31 Kanslichef JOHANNA MÖLLERBERG NORDFORS.....	9
Anf. 32 ORDFÖRANDEN.....	10
Anf. 33 CHARLOTTE QUENSEL (SD)	10
Anf. 34 MARTIN KINNUNEN (SD)	10
Anf. 35 LARS HJÄLMERED (M).....	11
Anf. 36 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 37 ORDFÖRANDEN.....	12
Anf. 38 Statssekreterare SEBASTIAN DE TORO	12
Anf. 39 ORDFÖRANDEN.....	12
Anf. 40 LARS HJÄLMERED (M).....	12
Anf. 41 Statssekreterare SEBASTIAN DE TORO	12
Anf. 42 JENS HOLM (V)	13
Anf. 43 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 44 MARTIN KINNUNEN (SD)	13
Anf. 45 Statssekreterare SEBASTIAN DE TORO	13

Anf. 46	LARS HJÄLMERED (M).....	13
Anf. 47	KJELL-ARNE OTTOSSON (KD).....	13
Anf. 48	ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 49	MARTIN KINNUNEN (SD)	14
Anf. 50	Statssekreterare SEBASTIAN DE TORO	14
Anf. 51	ORDFÖRANDEN.....	14
Anf. 52	Statssekreterare SEBASTIAN DE TORO	14